

Alopias vulpinus (Bonnaterre, 1978)
Αλεπού της θάλασσας, Αλεπόσκυλος, Thresher Shark

■ **Κατηγορία κινδύνου στην Ελλάδα:** Τρωτό VU [A2bd+3bd]

■ **Κατηγορία κινδύνου διεθνής:** Ανεπαρκώς γνωστό DD / **Στη Μεσόγειο:** Τρωτό VU

Summary: This oceanic and coastal shark is virtually circum-global in tropical to cold-temperate seas but is most common in temperate waters (Compagno 2001). It occurs in both the Mediterranean and Black Seas (Moreno *et al.* 1989, Compagno 2001). Adults and juveniles of the Thresher shark are regularly caught as utilised bycatch in longline, purse seine and mid-water fisheries, throughout the Mediterranean Sea, as well as in recreational fisheries (Lipej *et al.* 2004). Pelagic fishing pressure is high and ongoing throughout the Mediterranean Sea (Tudela 2004, Megalofonou *et al.* 2000). This species has some important parturition and nursery areas in the Mediterranean (Adriatic and Alboran Seas), which may be threatened by fishing. The Thresher shark is threatened from a combination of slow life history characteristics, hence low capacity to recover from moderate levels of exploitation, and high levels of largely unmanaged and unreported mortality in target (for fins and their valuable meat) and bycatch fisheries. In Greece it is considered as Vulnerable.

Εξάπλωση, πληθυσμιακά στοιχεία και τάσεις: Θεωρείται κοσμοπολίτικο είδος, το οποίο ζει συνήθως σε τροπικά και κρύα-εύκρατα νερά, σε όλους τους ωκεανούς του κόσμου. Απαντάται στον Ατλαντικό ωκεανό, στη Μεσόγειο και στη Μαύρη θάλασσα (Moreno *et al.* 1989, Compagno 2001). Μεταξύ των περιοχών εξάπλωσης του είδους φαίνεται να υπάρχει μετανάστευση ή εποικισμός σε πολύ μικρό ή μηδενικό βαθμό. Λόγω της απουσίας καταγραφών δια-ατλαντικών μεταναστεύσεων, έχει γίνει αποδεκτή η ύπαρξη ενός μόνο αποθέματος του είδους στο βορειοανατολικό Ατλαντικό και τη Μεσόγειο. Η αξία του είναι σημαντική σε αρκετές περιοχές. Το κρέας του καταναλώνεται, το δέρμα του χρησιμοποιείται στην παραγωγή δερμάτινων ειδών και το συκώτι του παρέχει λάδι πλούσιο σε βιταμίνες. Στη Μεσόγειο θάλασσα τα τελευταία χρόνια παρατηρήθηκε σημαντική μείωση στον πληθυσμό λόγω υπεραλίευσης (Megalofonou *et al.* 2005a). Το είδος απαντάται σε όλες τις ελληνικές θάλασσες αλλά δεν αποτελεί αλιεύμα-στόχο. Συλλήψεις του από ελληνικά αλιευτικά σκάφη έχουν καταγραφεί στο Ιόνιο και το Αιγαίο πέλαγος και στη Λεβαντίνη, νοτίως της Κρήτης. Δεν υπάρχει εκτίμηση για το ποσοστό του πληθυσμού που βρίσκεται στις ελληνικές θάλασσες. Ωστόσο η αφθονία του στις ελληνικές θάλασσες εκτιμάται ότι είναι χαμηλότερη σε σύγκριση με αυτή στις θαλάσσιες περιοχές της κεντρικής και δυτικής Μεσογείου (Ιταλία, Ισπανία). Για την εκτίμηση αυτή χρησιμοποιήθηκαν τα στοιχεία των συλλήψεων ανά μονάδα αλιευτικής προσπάθειας (CPUE) του ελληνικού, ιταλικού και ισπανικού αλιευτικού στόλου μεγάλων πελαγικών ψαριών (Megalofonou *et al.* 2005a). Το μέγεθος των ατόμων που έχουν καταγραφεί κυμαίνεται από 75 έως 514 εκ. σε ολικό μήκος, με μια μέση τιμή 316,8 εκ. Τα μεγαλύτερα άτομα καταγράφηκαν στη Λεβαντίνη, ενώ τα μικρότερα κοντά στις Βαλεαρίδες νήσους (Megalofonou *et al.* 2005a). Τα τελευταία χρόνια οι αναφορές για συλλήψεις του είδους στα διάφορα αλιευτικά εργαλεία των ελληνικών σκαφών είναι ελάχιστες.

Οικολογία: Η αλεπού της θάλασσας είναι ένας μεγάλος πελαγικός καρχαρίας, ο οποίος απαντάται σε παράκτιες περιοχές, πάνω από την ππειρωτική κροπίδα, όπως επίσης και στην επιπελαγική ζώνη, μακριά από την ξηρά. Βρίσκεται συνήθως σε βάθος που κυμαίνονται από την επιφάνεια της θάλασσας ως και τα 550 μ. Τα νεαρά άτομα του είδους προτιμούν τα νερά κοντά στις ακτές, σε αβαθείς κόλπους, όπου παραμένουν κατά τα πρώτα χρόνια της ζωής τους (Moreno *et al.* 1989). Τρέφεται κυρίως με μικρά πελαγικά ψάρια που σχηματίζουν αγέλες, καλαμάρια, πελαγικά καρκινοειδή και σπανιότερα ψαροπούλια. Για να προσλάβει την τροφή του, ωθεί το σώμα του χρησιμοποιώντας το μακρύ ουράριο πτερυγίο του. Πρόκειται για ζωοτόκο είδος, τα έμβρυα του οποίου τρέφονται από το λεκιθικό σάκο, αλλά και με ώριμα ωοκύταρα που η μητέρα παράγει κατά την κύποση. Δεν αποτελεί μεταναστευτικό είδος, γι' αυτό σε παγκόσμιο επίπεδο υπάρχουν πολλοί απομονωμένοι υπο-πληθυσμοί.

Απειλές: Η επίδραση της αλιείας στο είδος σε παγκόσμια κλίμακα είναι πολύ σημαντική. Η αλεπού της θάλασσας αποτελεί το 2-6% του εμπορίου στην παγκόσμια αγορά. Το κρέας του θεωρείται εξαιρετικό για ανθρώπινη κατανάλωση και τα μεγάλα πτερύγια του έχουν υψηλή εμπορική αξία. Αποτελεί, επίσης, σημαντικό είδος για την αλιεία αναψυχής (Lipej *et al.* 2004). Το όλο και αυξανόμενο εμπόριο πτερυγών καρχαρία αποτελεί σημαντική απειλή για το είδος, που έχει μικρή δυνατότητα ανάκαμψης ακόμη και από τα μέτρια επίπεδα εκμετάλλευσή του. Στην περιοχή της Μεσογείου το είδος απειλείται λόγω της υψηλής θνησιμότητας που προκαλείται από την αλιεία (κυρίως με παρασυρόμενα δίχτυα και παραγάδια) και των ιδιαίτερων βιολογικών του χαρακτηριστικών, όπως ο αργός ρυθμός αύξησης και ωρίμανσης και η χαμηλή γονιμότητα (Tudela 2004, Megalofonou *et al.* 2000). Αυτά τα βιολογικά χαρακτηριστικά κάνουν το είδος ιδιαίτερα ευάλωτο ακόμη και σε χαμηλά-μέτρια επίπεδα εκμετάλλευσης. Σύμφωνα με αποτελέσματα ερευνητικού προγράμματος, κατά τα έτη 1998-2000 στη Μεσόγειο το ένα τρίτο περίπου των συλλήψεων προέρχοταν από τα παρασυρόμενα δίχτυα που χρησιμοποιούνται στο Ιόνιο. Η αλεπού της θάλασσας έχει κάποιες σημαντικές περιοχές τοκετού και συγκέντρωσης νηπίων στη Μεσόγειο (Αδριατική και θάλασσα του Αλμποράν) που πιθανά απειλούνται από την αλιεία (Tudela *et al.* 2005). Η αλιευτική πίεση φαίνεται να είναι ιδιαίτερα έντονη στα νεαρά άτομα, αφού περίπου το 50% των αρσενικών και το 40% των θηλυκών ατόμων που καταγράφηκαν δεν ξεπερνούσαν το μήκος της πρώτης γεννητικής ωριμότητας (Megalofonou *et al.* 2005a).

Μέτρα διατήρησης που υπάρχουν: Δεν υπάρχει ελληνική νομοθεσία που να απαγορεύει την αλιεία του αλεπόσκυλου ή που να θέτει μέτρα εποχικής ή γεωγραφικής απαγόρευσης. Αν και, γενικότερα, είδη της οικογένειας Alopiidae είναι ενταγμένα στο πρόγραμμα Highly Migratory Species (παράρτημα I) της Συνθήκης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της θάλασσας, που ενθαρρύνει τη συνεργασία των κρατών με σκοπό την καλύτερη διαχείριση των ειδών, κανένα μέτρο διαχείρισης δεν έχει υλοποιηθεί για το είδος *A. vulpinus*.

Μέτρα διατήρησης που απαιτούνται: Χρειάζεται να ληφθούν μέτρα, τόσο σε επίπεδο αλιευτικής πολιτικής όσο και σε επίπεδο έρευνας, με σκοπό την ανάκαμψη των πληθυσμών του. Ειδικότερα, είναι αναγκαίο να οργανωθούν και να υλοποιηθούν ερευνητικά προγράμματα για τη συστηματική παρακολούθηση και καταγραφή των παραπλευρων συλλήψεων και των εκφορτώσεων του είδους, με άμεσο στόχο την εκτίμηση του αποθέματος στη Μεσόγειο και την υιοθέτηση και εφαρμογή μέτρων προστασίας. Επίσης, θα πρέπει να πραγματοποιηθεί πλατιά ενημέρωση των αλιέων, των εμπόρων αλλά και των αρμόδιων αρχών, ώστε να αναγνωρίζεται το είδος και να αποφεύγεται η σύλληψη και εμπορία του.